

SZEGEDI HIRADÓ.

63-dik szám.

Vasárnap, telelő 4-én 1859.

Első évfolyam.

Megjelenik:
Hetenként kétszer, csütörtökön és vasárnap reggel.

Szerkesztői iroda:
Tanodaúta, Lemle-féle ház, 359. szám, hová a
kéziratok bérmentve utasítandók.

Kiadóhivatal:
Burger Zsigmond könyvkereskedése.

Előfizetési feltételek.

Szegeden házhozhordással: Egész évre 6 frt. — félévre 3 frt. — évnegyedre 1 frt
60 kr. austr. ért.

Vidékre postán: Egész évre 8 frt. — félévre 4 frt. — évnegyedre 2 frt. austr. ért.

Egyes szám ára 8 ujkr.

Hirdetések:

Az öthasábos petítor egyszeri hirdetésnél 7 ujkr.
kétyszerinél 6 ujkr., többszörinél 5 ujkr.
Bélyegdíj minden egyes beíratásért 36 ujkr.
A nyilttérben a háromhasábos petítor ígta-
tási díja 20 ujkr.

Az előfizetési pénzek és hirdetések Burger
Zsigmond könyvkereskedéséhez címezendők.

Alföldi viszonyok.

Pályázati jelentés.

Lapunk 36-ik számában egy nőtelen barátunk
nyolc darab aranyat tűzött ki a következő
kérdés megfajtására:

„Mi oka, hogy a középsztály ifjai napjainkban
oly ritkán nőülnek, s mely módok által lehet e bajt
megszüntetnünk?”

Re nényünkön fölül méltánylással és részvét-
tel találkoztok e kérdés; megoldására összesen hu-
szonhárom pályamű érkezett hozzánk. Jelesen:

1. jelige nélkül, részént az illető szerzők aláírásával,
2. részént minden aláírás hiával.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
8. „Minden test megvesztegette az ő utját.”

Biblia.

9. „Azt mondod írótlars, a pályadíj csekély, nem érde-
mes versenyezni érte. Kérlek ne légy szolgálékli. Vésd in-
kább a keveslet aranyak mérlegébe saját elmédnek halha-
talan művét Brennus kardjaként, s ekkor magad magad-
nak adtal fejedelmű bért.”

10. „E csillag vezérli
A hajósok sorsát.”

Petőfy.

11. „A jó szokás is elévül végre, ha az valamikép
túlterhelte, hártsd el a nyomasztó nehézséget: újra virul
a régi jó.”

12. „Vade, sed incultus.”

13. „Mindnyájan az emberek elhajlottak egyetemben,
haszontalanokká lettek sat.”

Róm. II. 12.

14. „Boldog az, ki alapra épít.”

15. „Jobb házasságban élni, mint égni.”

I. kor 7, 9.

16. „Mert pisla mécsvilággá
Hamvadt a szeretet
Nem boldogítva a szent
Családi életet.”

Sujánszky.

17. „Nequitia ipsa poena sui est,
Proba mera facile reperit emtorem.”

18. „Drink deep, or taste not the pierian spring.”

Pope.

19. „A sokaság rajong és tévelyeg, és semmire sem
jut el; csak keveseknek adatott az igazságot ott keresni, hol
az közönségesen fekszik, a legmindennapi dolgok között.”

Somody (angol után).

20. „Ha van éden a földön, az a házaselet.”

Moore Tamás.

21. Jelige nélkül.

22. „A világlajvító, hogy munkája sikeres legyen,
kezdje azt magán.”

23. „Az, aki rossz példával megy elül, hogy jóra ta-
nítson, az emberiségnek hasznos szolgálatot tesz.”

Sand György.

Vajjon az 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 és 21 szám
alattiak, melyek részént aláírással, részént anélkül
és jeligés levél hiával küldettek be, pályázatra bo-
csátassanak-e vagy ne, azt az illető pályabírák
határozzák el, kiknek a pályaműveket olvasás és
megítélés végett kiadtuk.

A jutalmat nyerendő művet lapjaink ujév után
megjelenendő számaiban közlendjük.

Szegeden, telelő 4-én, 1859.

A Szegedi Híradó szerkesztősege.

A jó növelés akadályai.

(Mutatvány Barsy Józsefnek „Iparos” című a „Szegedi
Híradó” által 10 arannyal jutalmazott pályaművéből.)

Az okos növelésnek első és fő akadályai, me-
lyet a szülők önként görditenek saját és növelőse-
gédek lábai elé, vagy melyen, ha a divat és szo-
kás gördíté oda, nem tudnak átkelni, azon előítélet,
miszerént már a csesemőt és kisdéd gyermeket is
rangja szerént kell növelni. Mintha abban
a korban volna a gyermeknek rangja, vagy mintha
volna rang a világon, melynek az erős, egészséges
gyermek kárára válnék vagy szégyenére, a satnya
és beteges pedig hasznára vagy díszére.

Romlatlan vér és idegzet, ép csontok, erős
izmok, jól kifejtett tagok, eleven és munkás ér-
kek, piros pozsgás arc, szóval a test ereje, épsége
és egészsége egyhiszem, minden rangú szülők
gyermekének csak javára lehetnek. A dajkálás,
ápolás és az első éveken át folyó foglalkozás a
gyermekkel ennél többre még nem igen törekedvén:
könnyű belátni, hogy a csesemővel és kisdéd
gyermekkel csak az bánik helyesen, akit azon né-
zet vezérel, hogy a gyermeknek azon korban
rangja még nincs.

A józan növelésnek második akadályai azon
balnézet, melyszerént az emberek azt hiszik, hogy
az élet javaiból minél többet juttatnak a gyermek-
nek, annál jobb. Étellel, itallal idején és idején
kívül tömni a szegény kicsinykéknek gyomrát, válo-
gató és mérték nélkül; esecsebecsekkel, csipkék-
kel, szalagokkal és tarkánál tarkább selyem- és
bársonyrongyokkal szinte megfojtani túlterhelt tes-
tét; minél tovább hevertetni minél melegebb és pu-
hább vankosok közt; minél cibrább és drágább já-
tékszerekkel körülögni és mindig újak által meg-
untatni vele a tegnapiakat; a gyermek hibáit fel-
lelőssé tenni a dajkát és ápolót: ez a szülők, ki-
vált az anyák rendes eljárása minden rangúaknál,
de főképp azoknál, hol egyfelől a legszánnadobb tu-
datlanság, másfelől minden ősi hagyományok kikí-
szóbulése az embereket majmokká tette. A koldus
felesége csak egy kényeztetni gyermeket, mint azon
dajka, kire gyermeket bízta a herceg felesége,
mindkettő azt hiszi: minél többet és tarkábbat eszik
iszik összevissza a kis ember, annál inkább meg
fog látszani rajta, hogy nem született koldusnak.

Ez sajnos nagyon; de még sajnosabb azután
az, hogy az ilyen gyermek minél inkább bővelke-
dik fölösleges, sőt ártalmas dolgokban, rendszeren
annál inkább szűkülökodik a szükségeseiben, miket e
két szóba foglalhatni: szabad mozgás jó le-
vegőben és tisztaság.

A jó növelés harmadik alapakadályát azon
sajnos tévedés képezi, melyben az emberek a mun-
kára nézve ki tudja mióta élnek, azt hívnék, hogy a
munkát büntetésszerű szabta ránk a teremő; hogy
ebben van az emberiség fő átkai; hogy boldog aki
tőle szabadulhat és boldogtalan aki munkával kény-
telen keresni kenyerét.

Pedig mi könnyű volna belátni, hogy:

„Fejszém, ásom, kapám adják kenyerem,
Egészségem, vidámságom, mindenem.”

Igenytelen nézetem szerént misem lett volna
könnyebb a teremő észnek és mindenható akaratá-
nak, mint úgy teremteni az ember testét, hogy
szükséges öltözettel rajta is teremjen akár szőr,
akár pikkely, vért vagy tollú. Haj és köröm mu-
tatja, hogy a kezdet meg van. Az embernek is jó
lehetett volna éltel a nyers növény vagy állat; ő
is akárhol töltötte volna akár az éjt akár a telet,
és akkor egy kis mozgás, talán szárnyon, kielégít-
hetendő minden szükségét.

Szabad kérdezni, miért nem történt ez így?
A kérdés bizonyosan szabad, de azt hinném, az ol-

*) Kedves szolgálatot vélünk tenni olvasóinknak, mi-
dön e jeles műre előleges kivonatokat közlése által figyelme-
ket felhívjuk. Oly tudományal, ismeretbőszéggel és oly
szellemben van írva e mű, hogy hazai irodalmunkban a né-
metek nagy Tiedgége egyik műve helyét foglalja el.
Szerk.

vasó sértve érezné magát, ha a feleletet én akar-
nám elmondani. Megtalálja azt kiki magában.

De még azok is, kik elismerni képtelenek,
hogy a munka tette emberré az emberi, hogy az
emberiség e nélkül nem süllyedne ugyan a barmok
sorába, mert ez lehetetlen, hanem egyenesen el fogna
veszni, hogy tehát a munka az, mely a főtartás
és megváltás lassú és örökös folyamát hajtja végre,
mondom, még akik tudják is, vajmi sok előítélet
által hagyják magukat vezettetni, azt hívnék, vagy
legalább szóval és tettel hirdetvén: a) hogy a mun-
ka büntetés; b) hogy az, kinek annyja van, hogy
másokat maga helyett dolgoztatva, saját munkája
nélkül megélhet, már eméltfogva boldog, és ez, hogy
az egyik munka prózai (ők úgy hívják), aljas, lealá-
zó, a másik költői, magasztos, dicső. Mennyi bal-
gaság néhány sorban!

A bölcs és minden végzéseiben imádató Te-
remő, szállás, ruha és étel nélkül állítván az embert
a földre, hanem úgy, hogy mindezekre szűksége le-
gyen, de egyszersmint arról is gondoskodván, hogy
mindezeket magának bőven megszerezhesse: legyen
szabad e tagadhatlan tényből azon szerénységgel,
melylyel véges elméjű teremőmennynek a végtelen
hatalmak akaratát találgatnia illik, néhány követ-
keztetést kivonnom, melyek, ha minden félreértés
ellen biztosítva nem lesznek is, egyenes lelkű em-
bereknek mégis költöhetendnek némi viszhangot, mely
arról fog kezkeskedni, hogy nézetem a munkáról nem
helytelen.

Látom, Teremőm akarta, hogy dolgozzam; ha
ő ezt akarta, ugy a munka nem lehet lealázó. Ha
Teremőm munkásságomat azonfölül jó egészséggel,
jó kedvvel, a földi javak bőségevel és a hozzám
tartozók engem oly végtelenül boldogító jólétével,
örömmel és hálaival jutalmazza: a munka nem
lehet büntetés. Ha ugy vagyok teremőve, hogy szel-
leni és erkölcsi tehetségeim azon mértékben fejlőd-
nek, melyben mindennapi szükségéim egyre súlyo-
sodó kielégítése nagyobb-nagyobb munkásságra
készít: nemde helytelenül eszelecszik a társadalom,
mely, midőn munka és munka közt különbséget
lát, az egyiket nemesnek mondja, a másikat nem-
telennek; az egyiket prózáinak bélyegzi, a másikat
dicsőnek képezi? Vagy ha ez igaz, akkor bizo-
nyosan az lesz a nemes munka, mely nélkül az
emberi nem el nem lehet, amenten pedig az,
mely nélkül az emberi nem csak annál boldogabb
volna.

Az okos szülők eszerént tudni fogják, hogy a
pályában lévő kisdédnek rangja nincs; és hogy a
gyermeket e korban ugy ápoljuk leghelyesebben,
ha minden fölöslegest kirekesztve, a szükségesekre
szorítokznak, minél több szabad mozgást engedve
neki, ha lehet, szabad levegőben, összekötve a le-
hető legnagyobb tisztasággal.

A szabad mozgás e korban az, ami később
a munka; célja pedig az, hogy a gyermek összes
tagjai célszerű gyakorlás által fejlődjenek, izmosod-
janak és akaratával összhangzani tanuljanak. Csak
így lehet várni, hogy később is azon kellemmel
fogja hordani testét, mely a gyermek minden mo-
zdatlalt oly kecsessé teszi.

A test fejlődése lévén a gyermeknek enge-
dendő mozgás célja, kiki látja, hogy e végre leg-
jobb, ha a gyermeket már legkisebb korában,
gyermekjáték helyett, melyet hamar megün és el-
ront, gyermekmunkával foglalkodtatjuk. A gyermek
oly nagyon szeret segíteni, hogy ha az őregek
nem, — — ő ugyan az őregebbek társaságát soha
sem unná meg: ő fáradhatatlan.

A jó növelés utját még egy balvélemény állja,
melyet talán legelőbb kell vala fölemlítenem. Áltá-
lánosan azt vélik, hogy a szülők helyét a gyermek
körül más növelő személyek pótolhatják, és e hit
szerént azután eszelecsnek is, minden aggály nél-
kül másokra bízván gyermekeiket, részént azt vet-
vén okul, hogy ők maguk rá nem érnek, részént
pedig azt, hogy nem tudnak hozzá. Mindkét ok
azonban csak ürügy, melylyel szívtelenséget palás-

tolja a gondatlan, vagy más nemtelen szenvedélyét a bűnös apa és még bűnösebb anyja.

Az árvánál, igaz, mások pótolják a szülők helyét; de az árvát már neve is a könyörtület tárgyává teszi minden épkeblű ember előtt, ugye de ezen indulatra a nem-árva gyermek nem tarthat számot.

E könyörtület megadja a szívnek legalább részről az azo meletet, mely a szülők kezét oly gyöngéddé, szemüket oly sokat és mélyen látóvá, gondjukat oly fáradhatlanná teszi. A szív ezen melegéből egyes esetekben juthat ugyan az idegen növelőnek is: sajátoság rokonzeny, igen érzékeny lelkismeret, igen-igen emberséges lelkület vagy tiszta vallásos íhlet lehetvén a nemes láng forrása. De hódvilág lesz ez a legjobb esetben is a szülők szeretetének napfényéhez képest.

Lehet a növelőnek sokkal több tudománya, tapasztalása, ügyessége, sőt bölcsesége is, de ő neki a fiu még sem gyermeke, csak növedéke, melynek sem multja, sem jövője nincs szívéhez köve.

A szeretet is tévedhet és sokszor téved, kivált ha önféjt; mi azonban nem mondtuk, hogy másról ne fogadjon se példát se tanácsot.

„De rá nem érünk!”

Nem-e? és ugyan miért nem?

„Mert a vagyonot kell szaporítani, melynek ugyis gyermekünk veendi hasznát; mert munkából élünk, s ha fáradsat haza kerül az ember, bizony nincs kedve a gyermekkel bajlódni.”

Igen szép! Én szeretem a munkás népet és nem szeretem a gondatlanokat, kik magukat és gyermekük jövőjét a sorsra bízzák vakon. De akkor hát inkább más munkára fogadnék segédet, és azt sem felejténem el soha, hogy ha gyermekem bérrel kezok között testi vagy lelki nyomorékká örpül, hiába hagyom rá kinecek halmazát: ő boldog nem lesz!

Kereskedelmi és iparmozgalmak.

* F. é. őszbó 31-én magában nem egyszerű, de következményeiben nevezetes esemény ment véghez. Az első, Magyarhonban készült csavargózós e napon hasitá a szabad Duna hajbait először. A hajó neve „Archimedes”. Tervezője és munkavezetője Medgyaszai S. hajókapitány ur. Nincs egy szög e hajóban, melyet idegen kézműves ütött volna be; hazai molnárok s más mesteremberek építették azt, kifestették is pesti festők végezték. Az első lépés meg van téve. Adja a magyarok Istene, hogy a pelda követése gyors és ragályos legyen. Nem gátolja tehát többé senki gabonakereskedőinket és természetűnket, hogy egyenkint vagy társaságokba állva, saját eladandó készleteket ezután gőzerővel szállítsák fölfelé, és hogy személy- és áruszállításra illő díj mellett vállalkozzanak a mások részére s hogy így aztán versenyt indítsanak az eddigi elhaltalmasodott dunagőzhajózási társulattal. Ideje már, hogy fölbredjünk a tespedés, a semmittevés álmából. Miért engednénk, hogy kiszivárogojon a sok pénz hazánkból, midőn azt kevés akarattal megtarthatjuk. Előre hazánk nagyjai, birtokosai, iparosai! Ragadjunk meg az alkalmat, hazánknak szolgálni ahol csak lehet. Szeressük a hazát a tudomány, az irodalom, a művészet, az ipar, kereskedelem, gazdaszat terén egyiránt és lankadatlanul.

Szegedi tárogató.

† A esongrádmegyei gazdasági egyelet ügye a lehető legjobban áll. Maig **egyszázkilene** bejelentett tagja van; oly szám, melyet az első gyűlés remélni sem mertünk s mely e hó 10-ig bizonyosan még szaporodni fog.

† Mint legközelebb értesültünk, a magyar biztosító társulat csakugyan keresetet indított Fényes Elek ellen m. számunkban érintett röpíratra miatt. Eszerint azok, kik az igazgatóság eljárása iránt kevesebb bizalommal vannak, mint

mennyit az, ha Fényes állításainak valótansága bebizonyulna, megérdemel, az ügy végleges eldöntéseig türelemmel lehetnek.

* Néhány pesti izraelita ifju 124 a. é. flot küldött a „Pesti Napló” szerkesztőségéhez a következő levél kíséretében: „Tisztelt Szerkesztő ur! E pereben, melyben a nemzetiség zászlója, a fölvilágosodott országokban kitűzött, nyilatkozniunk kell minékünk is; hogy ezen föld, melyen születünk, egyetlenegy hazánk; hogy e szeretett haza legrághabb kincsünk, hogy e haza szenvedéseiben valamint örömeiben mi is osztozunk, és rendíthetlen szeretettel ragaszkodunk szülőföldünkhöz. Szép hazánk e szerető anyja, mely hő áldásait minden gyermekére egyiránt árasztja, nem hiszünk, hogy egyformán nem szeretne valamennyi hű fiát! Nem hiszünk, hogy kizárná a jogból szeretői és szeretettai, csak azért, mivel más hitben neveltettünk és más templomban imádkozunk jöletéit! Ezen nyugtató meggyőződéssel élénk, mi is — néhány izraelita fiatal ember — nehogy keresztény honfitársainktól hátramaradjunk, megtöltük házi körben nagyérdemű **Kazinczy Ferenc** ünnepét, és indítva azon férfú iránti tisztelőből és buzgalomtól, melynek nemzetség szellemi újjászülletését köszönjük, az ide mellékel, ámbár csekély, de forró szívekből eredt adományt, a muzeumban fölláltandó **Kazinczy F.** szobor elkészítésére szenteltük. Nem kívánunk mást, mint e csekélységnek szives elfogadását, de ohajjünk az alkalmat, hogy hazafiai szeretetünket máskor is tettelesen bebizonyíthassuk. Áldás a honra, Istentünk áldása rája!” Ily tettek után lehetlen nem remélnünk egy jobb jövőt, mely ez osztályt még közelebb is hozandja hozzánk.

* Szerb rokonaink áthatva a nemzeti kegyeletől, mely **Kazinczy-ünnepünkben** oly nagyszerűen nyilatkozott, jövő 1860-ik évi nyarától 17-én **Tökölly Sebők** születésének százados évnapját akarják megtartani. Az e tárgyban Györgyevics János által tett indítvány többek közt így szól: „Nekünk is van egy érdemdús férfunk, kinek neve minden szerb ajakán él. Ő egészen és kizárólag nemzetének élt. Hosszu élete, melyet őt a mindenható megáldá, csupán egy cél kivételének — nemzetének emelésére és boldogítására — volt szentelve.” Reméljük, hogy a debreceni ref. főtanoda, melyről a nagy férfú szép alapítványban emlékezett meg, szintén megemlékezendik **Tökölly Sebők**ről és megüldeni a napot.

* Háztulajdonosaink igen helyesen tennek, ha a gyakori esőzés által nagyon is megszáporodott sarat házaik elől elbányatnák; legalább megmentenek házaik falát a beszározástól s a járókelőket a kellemetlen magánbeszédétől.

* Kisfaludy Károly hamvainak a pesti váci temetőből a kerepesi út melletti temetőbe átszállítása — mint azt a „Wanderer” nek írják — hatóságilag eltiltatott.

* Ügylátszik, Europa ma az elismerés, kegyelet és méltánylás korát éli. Minden oldalról megtörtént vagy történendő emlékünnepekről, szoboremelésről hallunk beszélni. Közelebb a Neweastle-i polgárok határozák el nemrég elhunyt Stephenson Robert honfúknak szobrot emelni s az erre begyűltendő összeg felét egy, az elhunyt nevére keresztelendő növedé alapítására fordítani. Nekünk szegedieknek is van egy nagy emberünk. És mi hidegebbek lennünk sok másoknál? Mi maradtunk-e el a lelkesülőkötől? Nem. Dugonics emlékoszlopának eszméje rövid időn az illető hatóság elé fog terjesztetni. Ki elhunyt nagyjait nem becsüli, nem érdemli, hogy születendő nagyjai legyenek.

* Szép, nagy nap viradt m. hó 23-án Erdélyre. A 4 év óta annyi akadályokkal küzdés és aggályok közt várt nap, az erdélyi országos muzeum megalakításának napja végre eljött. B. Eötvös József, Csengeri Antal és Kovács Gyula magyar tudós társasági tagok jelenlétében m. hó 23, 24 és 25-én tartatott az első szervező gyűlés, mely alkalommal ft. Bodola Sám. főpásztor ur tiszteleg beszédére a tudós társaság élén b. Eötvös József válaszlát, kiemelvén a kis Er-

dély nagyságát s azon szép egyetértést, mely dély keresztényen vallásfelekezések közt kezdett uralkodik. Ezután a muzeum-egylet alakító gyűlésre mentek a tudós társaság küldöttei. A tanács, közás tárgyai voltak: a muzeumi helyiség beállítás, elrendezése; a költségvetés; azon kérdés eldöntése, hány és micsoda tisztviselői kell mindjárt beállítani; utasítások a tisztviselők számára; végre a választások, t. i. az elnök, alelnök tisztviselők és választmányi tagok választása ment végbe. Az ülést nagy ebéd követte gr. Kemény Sámuel urnál. A poháremelések egymást követték. Poharat emeltek a jelenvoltakért. De a távollevőkről sem feledkeztek meg. Eötvös Józsefnek az Erdély hőlygeiért emelt poháráldomása Magyarország hőlygeire emelt pohárköszöntéssel viszonzatott. A jászai gondolatok nagy eszmék s az érzelmek legemesebb húrjainak megpendítése követte. A nagyfontosságú nemzeti ünnepélyt, melyet épen annyi méltósággal mint lelkesedéssel ülték meg Erdély lelkes ifjai s a rendkívüli szíveség és őszinte magyar vendégszeretet, melyhez hasonló és szép béréken túl haszaltan keresünk s melyet küldötteiben a m. tud. társaságot megtisztelték, tettekben nyilvánuló magyarázata volt azon szavaknak, melyeket b. Eötvös József és Gyulai Pál a közlakomán mondanak, hogy t. i. „a két hazában egy nemzet lakik” s „a magyarok két hazája csak egy szívnek két kamarája.”

* A magyar kalapokat, melyekből Eugenia francia császárné is rendelt meg néhány példányt maga és udvarhölgyei számára, a bécsi lapok szerint Bécsben is kezdik viselni s tavaszra valószínűleg általános viseletté válnának.

* M. hó 27-kén este 7 órakor Gyálán (Báráthán) 5 ismeretlen, tejszével fegyverzett egyén megtámadván az ottani salétromfőző lakását, míg három kün a eselődésé: tartá féken, addig kettő a szobába ment s esődesen, minden zaj és kegyetlenség nélkül magukhoz venének minden készpénzt és ékszereket, sőt még az élelmi szereket sem hagyák figyelem nélkül. Azután, mint jöttek, esődesen távoznak. Beszélük, hogy e tettet a salétromfőző egykori eselődői boszúból követték volna el.

* A közérköleség érdekében oly visszafelésre s a vallásossággal, melynek ege alatt e vizsgálás szokott elkövetetni, homlokegyenest ellenkező tette figyelmeztetjük az illető egyházi és polgári hatóságot, mely a vallásosságra és közérkölesiségre nézve beláthatlan káros hatással van. E vizsgálás az adventi napokban századok óta szokásban lévő ablak alatti éneklések. Ezen éneklések erkölestelenségre nyújtanak alkalmat. Ez alkalommal a legbortányosabb dalokat halljuk azok szájából, kiknek helyök nem az utca, hanem az anya kebelén volna s kiknek szájában imádságon és kenyéren kívül semmiúgy sem szabadna megfordulni. Mit várjunk azután az ily gyermekektől, ha fölneveltek! E káros szokás megszüntetésére és kiküszöbölésére hírvk föl az illetőket.

Videki rövid hírek.

† A Jászszög fővárosának értelmisége a haladás szép jeleit mutatja a hazának. Nem annyira a lelkesedés hiánya, mint a körülmények által akadályozva, Kazinczy napján nem tartott ünnepélyt, de folyó hó 6-án, mint biztosan értesültünk, az ottani műkedvelők a „Beesültszót” fogják előadni. Előadás után Pecsényi Ányosky fog művészataival néhány darabot saját szép szerzeményeiből játszani. Előadás után lakoma lesz a kaszinóban, a lakomát pedig táncvigalom követi. Előadás alatt Losonczy Lászlónak a szegedi ünnepélyre írt gyönyörű költeménye fog szavalatni. A jászberényi kaszinó legutóbbi közgyűlésében az augszburgeri „Allgemeine” jegyzőkönyvileg kitiltotta s ha tudósítónknak himnünk szabad, helyette a „Szegedi Híradót” rendelendi meg.

† Ugyan Jászberényből értesültünk, hogy a jáskun főkapitány Jekes nője, Jankovich Kovács Ilona már hozzáfogott a muzeum dísztermébe való azon szék himzéséhez, melyen a jáskun emberben Lehel híres kürtje fog díszleni.

TÁRCA.

Komoly levelek.

III.

Pest. űszutó 28-án.

□ Azon hitből indulva, hogy a holnapi napot a „Szegedi Híradó” olvasói is fontosabbnak tekintik mint a tegnapi, ez egyszer nem a multnak emlékeivel, hanem a legközelebbi teendők egyikével állók elő, föntartván magamnak a szabadságot, akkor is ugy felelni e lap szerkesztője multkori fölszólításának, mikor és mikép célszerűnek látandom.

Jelen soraimban közügyeink egyikéről akarok szólni. Legyen szabad remélnem, hogy e szót közgy kimondani és közfigyelmet gerjeszteni nálunk egy.

Miért nem választottam soraim számára, midőn

köztygről szölok, központi lapot, hanem vidékít, nem politikait és miért épen a „Szegedi Híradót”, erre, ha tudnám, hogy kaján indulat kérdézi, azt felelném, mert nekem így tetszett; de mivel nincs okom kaján indulatot gyanítani, megmondom okaimat.

Először azt vallom, hogy a köztygy tárgyalása oly föladat, mely minden lapot megillet, központi csak ugy mint vidékít, politikait és nempolitikait egyaránt. Az első fölszólalás vagy kezdeményezés szintén nem tartozik akár kizárólagos, akár külön előjogaihoz egy lapnak sem.

Másodszor vallom, amit b. Eötvös József Kolozsvárt mondott, (Pesti Napló 1859, 271. sz.) hogy t. i. „a nemzet tudományos kifejlődésének eszközzésére egy központ nem elégséges;” hogy tehát minél több központ ohajtandó a vidéken, melyben az egyes források vízei egyesülhessenek, az országos fogymot hozzájárulásuk által növelendők.

Más képleten ezt így fejezném ki: Valamint a fölfogás eszközei, az érzelék, az egész test fölületen vannak elhelyezve, és mindenik visz az öntudat felé értesítést a külvilágról: ugy kell hogy a nemzet egész testén legyenek a fölfogás eszközei, hogy a közérzést mindenről tudósítsák, ami őt illeti és érdekli.

Harmadszor pedig vallom, hogy vannak ügyek, melyek közelebb állnak szívünk boldogságához és közelebb érintik lelkünk nyugalmát, mint a politika; és mivel az ügy, melyről szólni fogok, nem politikai, ugyhiszem, meg van fejte miért nem választottam sem központi lapot, sem politikait. Miért épen a „Szegedi Híradót”? Ugyhiszem, minden ember ott beszél legszívesebben, ahol gondolja, hogy legszívesebben hallgatják.

Engem azonban ez alkalommal más ok is vön rá, hogy mondandómat a „Szeg. Híradóra” bizzam: t. i. a tárgy maga, mely ez:

A lappangó erők fölszínre hozása és célszerte
működése, a működő erők fokozása, a szunnyadók
és tespedők fölrázása és mintegy fölvillanyozása bi-
zonyosan minden józan és okos gazda mindennapi
teendő közé tartozik.

Erre több mód kínálkozik. Egyszerű jutalmak
sokat tehetnek, de versennyel összekötött jutalma-
zások, a görög játékok példájára, mai napig e célra
legtöbbet tettek.

Dalversenyekről öseinknél is hallunk, és mi
vonta a lovagjatek más, mint jutalomért való küzdelem.
Azon emlékbeszédben, melyet Toldy Ferenc
gróf Teleki József a magy. Tud. Társaság legelső
elnöke fölött mondott, igen érdekesen van előadva
azon jelenet, midőn két győztes nyelvtudományi
pályázat szerzőjének jelmondatos levelei fölbotat-
ván, mind a kettőből gróf Teleki József neve tűnt
elő. E levelet szíveshivatva lette azon körülmény,
hogy a bírálók elnöke éppen a jutalmazottnak edes
atyjá volt, ki csak ekkor tudta meg, hogy fia
ilyazott.

Voltak tehát máskor is versenyek mindenféle
küzdeleken; de a Tud. Társaság keletkezévé a
szellemi erők serkentése egyszerű és versenyek jutalmak
által általánosabb lön. A díjak száma és értéke
igen szépen növekedik; egyesek és társulatok hálás
elismerésre méltó buzgalommal mintegy versenyek-
nek a versenydíjak megajánlásában úgy, hogy ér-
dekes volna, a díjakat, avval együltt, amit eredmé-
nyeztek, összeállítva látni. És itt van helye elmon-
danom, hogy jelen soraimat azért közlöm a „Szeg.
Híradóban,” mert e lapnak első száma szintén jutu-
lom-ajánlatokkal ékesítette homlokát, mely öszel
elsején újabb ajánlat járult, mely nem egy tollat in-
ditott írásra; főleg pedig azért, mert e lap újabb és
pedig 100 darab aranyból álló jutalomra szándéko-
zik nyitni pályázatát.

A pályadíjakat még akkor is, ha magánosok
adják, közvagyonnak fogja tekinteni minden ember,
aki tudja, hogy a pályázók eredménye a nemzeté.
Ha ez áll, akkor az is áll, hogy a pályázás ügye
közügy, miből ismét következik, hogy közfigyelmet
érdemel, sőt követel.*)

Nem mondom újat, midőn állítom, hogy nem
minden verseny sikertel. A „Szegedi Híradó” is ta-
pasztalta, hogy a repecférgeset illető kérdésre csak
egy pályairat érkezett be s hogy a kérdést ez sem
oldotta meg. A Tud. Társaság természetani kérdé-
sére nem régen szintén csak egy irat felelt, a jutalmat
azonban ez sem vitte el. Hasonló sorsa volt a
Tud. Társaság azon kívánságának, mely emlékiratot
Kazinczy irói érdemeiről 50 arannyal volt díja-
zandó. Egy irat küldetett be csak, de a földadot
nem oldotta meg.

A „Tanod. Lapok” szerkesztője pedig tavaly
100 p. frtnyi jutalmat tűzött ki oly dolgozatnak, mely
leghelyesebben ki fogná mutatni a két magyar haza
vármegyei, székei, kerületei és vidékei neveinek eredet
nyelvészeti és történeti fölmondást, hogy a józan, higgadt nyelvészkedés, meg a történelmi
kutatók mellett, a hagyományi s mondai elem is kellően
tekintetbe veendő.

*) Hogy nálunk még most is sokan alusznak, annak
szomorú jeleivel mindenütt találkozunk. Egyikét a jeleknek
azon közönségesben látom, melyely a pályázatok ügyét
tekintik embereink. Valaki jelenetkényebb díjakat tűz ki.
Értesülünk róla s azt mondjuk: Jól van! Pályáznak: Jól van!
Nem pályáznak: Jól van! A pályadíjak ki nem adnak, mert
a pályázók nem tettek eleget: Jól van! Ez és ez nyerte el
a díjt: Jól van!

A neveztek szerkesztőség újabb nyilatkozata e
tárgyban ez:

„A kijelölt határidőre csupán egy pályamunka
érkezett ily jelleggel: „El magyar, áll Buda még!”
És folytatja: „Ha nem látók a Tud. Társaság tudomá-
nyos pályaférdecsinek sorsát, melyekre néha egy,
néha pedig egy pályakérdés (talán felelet?) sem ér-
kezik; vagy a jutalom csekélységének, vagy a kérdé-
sés nehéz voltának tulajdonítanak a kedvezőtlen
eredményt: az érintett példaként fogva azonban vi-
lágosan kiderül azon valódi ok, hogy t. i. tudományos
közönségünkben aránylag nagyon kevesen
vannak még, kik tudományos kérdések
kidolgozására akárelég bátorsággal, akár
elég kitartó szorgalommal bírának.”

Végzi pedig így: „Mi ösztönözöttetve fönnbibi
kérdésünk kellemes, nyelvészeti és történeti
fontos és érdekes volta által, kihirdetjük azt még
egyszer, és a kényelmes kidolgozhatóság kedvéért az
új határidőt 1860-iki feltűtő 25-ére tűzzük ki. (Pesti
Napló 1859, 234. sz.)

Egyelőre ezen idézetet csak azért hoztuk föl,
hogy megmutassuk, miszerint a versenyek nem si-
kerülést már mások is észrevették, és hogy ezen
tapasztalást nem csak kimondták, hanem annak okát
is keresték, és hogy névszerint a Tanodai Lapok
szerkesztője ezen okot miben látja.

Mára ennyi elég. Jövő levelemben elmondom,
mint vélekedem e tárgyról én. Isten Önnel!

Magyar önkénytesek.

Regény
Kempelen Győzőtől.
(Folytatás.)

A betyárok eltették a pénzt s megfordítva lo-
vuk fejét indulófelben voltak, midőn Etelka meg-
fogva Bandi kezét, még egy kis maradásra kérte.

— Ne menjen el addig — szolt — míg el nem
mondja, mit csinál Boreza, vannak-e gyermekei és
hol lakik? Meg azt is, hogyan tudta meg, hogy
minket veszély fenyeget, melyből oly jókor mentett
ki bennünket.

— Megmondhatom hamar. Mikor a tekintetes
asszony jóvoltából a halálkapun át megszabadultunk,
egyenesen a reneteg Bakonyra vettük az utat.
Bakonybélben éppen agyonlőtték a kanászbajtárt
s az uraság másikat keresett helyette. Beszédtem
s vagy öt esztendeig ugyan nehezen esett a kenyér-
kereset, a fizetés vékony volt, a mások által gyako-
rolt szabadpáztól meg undorodtam. Szegény Bor-
esámnak is meg kellett fogni a munka vastagabb
végét, míg utójjára meghalt az öreg kanász s beesi-
tetésemért engem tettek meg helyette. Most már
volt mit aprítani a tejbe, még félre is tehetünk va-
lamieskét úgy, hogy most öregebbik fiam Veszprém-
ben jár tanodába s ha Isten segít, ur lesz belőle.
Boreás nyolc gyermekkel ajándékozott meg, mind
szépek, egészségesek, okosak, jók. Mosta Bakony-
bélben lakom s ha valamikor a tekintetes asszony
arra utazik, nagyon örülök, ha el nem kerül a há-
zunk küszöbét. A veszedelmet, mely a tekintetes
urakat fenyegette, egy idevaló házaló zsidótól tud-
tam meg, ki arra is jár holmi apróseprőt árulgatni
Amint meghallottam, lóra vettem magamat, ezel-
et az embereket fölkerestem, idejöttünk, megtettük,
amit akartunk, s most visszamegyünk.

Mire Etelka új kérdést akart intézni Bandi-
hoz, már csak a tovaíró lovak dobogását hallá.

Ismét tizenhárom esztendővel öregebb lett a
föld, midőn regényünk főalát újra fölveszszük.

Sok változás történt azóta.

A törökökkel harezól megpillent Magyarország
nagyob, erősebb harcra lön fölválla uralkodója által.

Mintán egész Európát védelmeztek kelet rom-
bolói ellen, megmentették a végveszélytől; mintán
a Hunyadiak, Zrínyiek, Batoryak, Kinizsi
és mások balhatalmú tettek nem csak magukat,
hanem a fajt is, melyhez tartoztak, azt kívánta
tőlük nyugot, hogy most már Európa Nagy Sán-
dora, a franciák országfoglaló császára ellen védel-
mezzük, a francia ágyuktól, a francia granátosoktól
megmentünk.

I. Napoleon zsarnok volt, az igaz, zsarnoka
saját alattvalóinak úgy, mint az általa elfoglalt or-
szágoknak; de azért I. Napoleon nagy férfi volt,
nagy a szó leghoroszabb értelmében s birt a nagy-
ság minden varázásával, minden bódító eszközeivel.

A szellemnagyság, ha nem jó uton jár is, olyan
sajátságos hatalmak gyakorol minden emberbe, hogy
az ériaskigó tekintetével hasonlíthatók, mely el-
bódítja áldozatát s noha nem érinti, addig néz rá
igéző szemével, még önkényt torkába nem esik.

Napoleon nagysága ily bódítólag hatott a
kor apró embereire.

A folytonos siker, melyely csatáit vívta, a
szakadatlanul fejjére omló borostyánok s azon körül-
mény, hogy soha jelentékeny sebet nem kapott,
végre elhitették az emberekkel, hogy ellenállhatlan,
hogy az ellene küzdők harc hasztalan, vakmerőskö-
dés, céltalan vértanúság.

Legnagyobb hatalma és ellenállhatlansága
abban rejlett Napoleonnak, hogy mindez ő maga
is hitte, minderről ő maga is meg volt győződve.

A siker e biztos tudatában teheté föl saját ke-
zével Franciaország koronáját s emelhette császár-
sággá az eddigi köztársaságot; a siker e biztos tu-
datában bódíthatott nyers erővel országokat, birod-
almakat; a siker e eszálhatlan tudatában lehetett
rokonait, tábornokait királyokká, uralkodókká tennie.

Napoleon a félvilággal szállt szembe s a
köztársaság hajdan Olaszországban harcoló egyszerű
tábornoka nem jött vissza az ellene keletkezett
szövetségtől, mely megbuktatását, megbüntetését
tette földadatává. (Folyt. köv.)

S z i n h á z .

Í Ösztöt 30-án „Szerelem dalnok”, dalmü
4 szakaszban Verdítől. Kétszer hallottuk már az
idén. Königinő remekelt és sok talponat s több-
szörös kihívásokban részesült. Dalmüki Rózsá-
nak kedves hangját szívesen hallgatta a közönség.
Mezey és Filippovics mint egyébkor. Königh
a dalmü végén ismét elrekedt, különben hangja elég
jó. Különösen dicsérik buzgalmat, melyely a ma-
gyar nyelvet sajátjává tenni ügyekszik.

Í Téli 1-én „Hiszen csak tréfa”, francia
vigj. 5 szakaszban Rougemonttól. Sok véletlen-
nel töltött régi darab. F. Szabó Amália és Deesy
különösen jól és sok figyelmettel töltötték be sze-
repeiket.

Levelkosár.

— Az ösztöt 30-án földott pályaművet megkaptuk
és pályázatára bocsátottuk.

— A Laci-könyha és tápéi réti ügyében írt
két igen becses közleményeket, a sajtótörvényhez
újabbán kiadott függelék értelme nem közölhetjük.

ÜZLETEI HIRLETKÖZLŐ.

Pénzkelet	Összet.		Telek.		Közlekedés	Szegedi piac		Videki terményárak
	30.		1. 2.			(hetivásár télhő 3-án)		
	frt	kr	frt	kr		frt	kr	
5%-os metalliques	72	20	72	20	Vasutmeneti személyvonatok.	for.	kr	Tisztatuba R. z s Készítés Tisztatuba R

